

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVI KONFERENCIJA

Vilnius, 2024 m. gegužės 13–17 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė

VU MF Mokslo ir inovacijų skyriaus

inovacijų specialistas Kristijonas PUTEIKIS ir

administratorė Rima DAUNORAVIČIENĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Indrė Sakalauskaitė
Laura Lukavičiūtė
dr. Agnė Abraitienė
doc. dr. Jūratė Pečeliūnienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
doc. dr. Birutė Zablockienė
prof. dr. Pranas Šerpytis
Artūras Mackevičius

dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
prof. dr. Marius Miglinas
Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
prof. dr. Vilma Brukienė
doc. dr. Saulius Galgauskas
Andrius Žučenka
doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas
doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila

prof. dr. Nomedą Rima Valevičienė
Teresė Palšytė
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Viktorija Andrejevaitė
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitą Lesinskienė
doc. dr. Marija Jakubauskienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Kristina Marcinkevičiūtė
Viktorija Rakovskaitė
Austėja Grudytė
Justina Semenkovaitė
Matas Žekonis
Rokas Žekonis
Milvydė Marija Tamutytė
Augustė Senulytė
Miglė Miglinaitė
Rokas Bartuška
Damian Luka Mialkowskyj
Karina Mickevičiūtė
Jovita Patricija Druta
Emilija Šauklytė

Austėja Račytė
Tadas Abartis
Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Gerda Šlažaitė
Kamilė Čeponytė
Einis Novičenko
Benas Matuzevičius
Gabriela Šimkonytė
Ieva Ruzgytė
Milda Mikalonytė
gyd. rez. Valentinas Kūgis
gyd. rez. Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas

Deivilė Kvaraciejūtė
Julija Pargaliauskaitė
Paulius Montvila
Rūta Bleifertaitė
Alicija Šavareikaitė
Julija Kondrotaitė
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabrielė Bajoraitė
Augustinas Stasiūnas
Odeta Aliukonytė
Robertas Basijokas
Elvin Francišek Bogdzevič

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2024

© Vilniaus universitetas, 2024

RESTRIKCIJA PAGRĮSTŲ VALGYMO ĮPROČIŲ PAPLITIMAS TARP 45 METŲ IR VYRESNIO AMŽIAUS MOTERŲ

Darbo autoriai. Edas LEŠČINSKIS, II kursas; Laura MEŠKAUSKAITĖ, II kursas; Smiltė LEDZINSKAITĖ, II kursas.

Darbo vadovas. Doc. dr. Marija JAKUBAUSKIENĖ, VU MF Sveikatos mokslų institutas, Visuomenės sveikatos katedra.

Darbo tikslas. Išsiaiškinti restrikcija pagrįstų valgymo įpročių paplitimą tarp Lietuvos moterų, vyresnių nei 45 metų amžiaus ir juos lemiančius veiksnius.

Darbo metodika. Paplitimo tyrimui atlikti buvo pasirinkta anketinė anoniminė apklausa nekontaktiniu būdu (per internetinę platformą „Google forms“). Tyrimas atliktas 2023 m. lapkričio mėnesį. Anketa, kurią sudarė 34 klausimai, buvo sudaryta remiantis DSM – 5 (angl. the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) kriterijais ir klausimais remiantis EDE–Q (angl. Eating Disorder Examination Questionnaire, EDE-Q) kriterijais. Tyrimo tikslinė grupė (moterys nuo 45 iki 65 metų ir daugiau amžiaus) buvo pasiekta per socialinius tinklus Facebook/Messenger.

Rezultatai. Iš viso tyrime dalyvavo 134 moterys, amžiaus vidurkis apytiksliai 52 metai. 40 proc. moterų buvo pre – menopauzės stadijoje, 29 proc. menopauzės stadijoje ir 31 proc. post–menopauzės stadijoje. 84 proc. moterų turėjo vaikų ir 16 proc. neturėjo. Tarp visų menopauzės grupių, ypač 45 – 49 m. amžiaus tarpsnio, svorio priaugimo baimė siekia 57 proc. 53 proc. respondenčių neturi baimės priaugti svorio, bet nenori to patirti. Didžioji dalis respondenčių, kai jaučiasi apkūnios, stengiasi koreguoti mitybą su tikslu numesti svorio (51,5 proc.). Labiausiai išryškėja moterys, neturinčios vaikų, nes atsakiusių į šį klausimą teigiamai sudaro mažiausią dalį – 32 proc. Labai maža dalis mitybos koregavimo klausimais kreipiasi pas sveikatos specialistus (12,7). Jauniausia grupė patirianti menopauzę, išreiškė norą išlaikyti kūną, tokį, kokį turėjo jaunystėje – 42 proc. Jauniausios tyrimo dalyvės (45 – 49 pre ir 45 – 49 meno) yra dažniausiai praradusios menstruacinį ciklą dėl dietos – 20 proc. ir 28 proc.ž. 23 proc. moterų, neturinčių vaikų, klausime apie maisto produktų šalinimą dėl svorio numetimo menopauzės stadijoje, pasiekė aukščiausias reikšmes – iki 100 proc. Pastebėta, kad moterys, neturinčios vaikų, sudaro didžiausią procentą tarp nesilaikančių dietos – 64 proc. Apie 50 proc. moterų neskaičiuoja kalorijų, tačiau atsiranda grupių (pvz. 50 – 54 post), kurios renkasi teiginį, kad visi kaloringi produktai yra nesveiki (33 proc.). Vyresnės moterys (pvz. 55 – 59 post) yra linkusios manyti, kad badavimas yra efektyvus ir greitas svorio metimo būdas (33 proc.). Jaunesnės apklausos dalyvės (45 – 49 meno) supranta badavimo padarinius, tačiau jį sąmoningai renkasi: net 42 proc. Moterys, patiriančios menopauzę, yra labiau linkusios mažinti kalorijų

kiekį po persivalgymo, ypač jaunesniame amžiuje (42 proc.) palyginus su vyresnėmis (55 – 59 meno) – 25 proc. 28 proc. 45 – 49 metų menopauzėje esančių moterų jaučia didžiausią kaltę po persivalgymo, kas gali provokuoti restrikciją. Vienintelė ir gausiausia moterų grupė (45 – 49 meno) 100 proc. vengia tam tikrų maisto produktų ir neleidžia sau valgyti, ką nori: dėl sveikatos (57 proc.); dėl galimybės priaugti svorio (43 proc.). Didžiausias skaičius respondenčių, kurios stebi ir lygina savo mitybos įpročius su kitais žmonėmis, kurių pasirinkimus idealizuoja, yra neturinčios vaikų – 81 proc. Didžiausią fizinių simptomų procentą, kaip ir tikėtina dėl natūralaus senėjimo proceso, sudaro 65 m. ir vyresnių moterų grupė: osteoporozė (80 proc.), jaučiamas šaltis (60 proc.), anemija (40 proc.). Kitos menopauzę patiriančios moterų grupės: 45 – 49 m. (57 proc.) patiria galvos skausmus, (42 proc.) turi problemų su oda, (28 proc.) turi osteoporozę. 50 – 54 m.: (40 proc.) skundžiasi nemiga.

Išvados. Radome sąsają tarp moterų amžiaus ir jų restrikcinių valgymo įpročių dažnumo. Vyresnio amžiaus (nuo 50 m.) jaučia įtampą išlaikyti kūno formą ir „neapsileisti“. To siekia badaudamos, nors supranta riziką jų sveikatai. Radome, jog jauniausios tyrimo dalyvės turi baimę priaugti svorio ir jaučia įtampą išlaikyti kūno formą, kurią turėjo jaunystėje. Ypač didelį rizikos veiksnių – menstruacijų ciklo praradimą dėl dietų (intensyvus badavimas) yra dažniau patyrusios jauniausio amžiaus moterys. Radome, jog vyresnio amžiaus moterys turėjo daugiau sveikatos nusiskundimų.

Raktažodžiai. Valgymo sutrikimai; valgymo įpročiai; menopauzė; moterų sveikata; vyresnio amžiaus moterys.